

Raport
zespołu oceniającego Państwowej Komisji Akredytacyjnej
z wizytacji przeprowadzonej w dniach 5-6 marca 2010 r.
na Wydziale Zarządzania Politechniki Białostockiej
dotyczącej oceny jakości kształcenia na kierunku „politologia”
na poziomie studiów pierwszego stopnia

Informacje wstępne

1. Skład Zespołu Oceniającego

Wizytację przeprowadził Zespół oceniający w składzie: dr hab. prof. UW Tadeusz Bodio (przewodniczący, członek Prezydium PKA) prof. dr hab. Andrzej Chodubski (ekspert PKA), prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski (ekspert PKA), mgr Grzegorz Laskowski (ekspert ds. formalno – prawnych PKA), Arkadiusz Mieczysławski (przedstawiciel PSRP, ekspert PKA).

1. Krótką informacją o procesie przygotowania do wizytacji i jej przebiegu

Państwowa Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Władze Uczelni stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu oceniającego.

Raport Zespołu oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię Raportu Samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji dotyczącej: organizacji Uczelni, spraw kadrowych oraz toku studiów, a także rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, jego pracownikami i studentami ocenianego kierunku oraz hospitacji zajęć dydaktycznych.

Załącznik Nr 1 - Podstawa prawna wizytacji.

Część I. Uczelnia i jednostka prowadząca oceniany kierunek studiów oraz ich organy

1. Ocena misji i strategii uczelni, pozycji uczelni w środowisku oraz jej roli i miejsca na rynku edukacyjnym, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia jakości kształcenia i ocenianego kierunku studiów

Politechnika Białostocka jest największą uczelnią techniczną w regionie północno-wschodniej Polski. Od 1974 r. posiada status uczelni politechnicznej; kształcenie inżynierskie kontynuuje od 1949 r., tj. ponad 60 lat.

Wydział Zarządzania utworzono na niej w 2001 r. w wyniku przekształcania istniejącego od 1993 r. Instytutu Zarządzania i Marketingu. Pod względem liczby studentów jest to największy Wydział Uczelni. Na Wydziale tym istnieje kierunek: „politologia”. Cieszy się on dużym zainteresowaniem kandydatów na studia; sytuuje się wśród najchętniej wybieranych kierunków studiów przez absolwentów szkół średnich.

Władze Uczelni czytelnie określają jej misję w środowisku i miejsce na rynku edukacyjnym. Podkreślają, że Uczelnia jest centrum technologicznym regionu, wspiera i kreuje gospodarkę opartą na wiedzy. Wskazują też na kształcenie i wychowywanie młodzieży zorientowanej na urzeczywistnianie wartości demokratycznych, na budowę społeczeństwa uczciwego i sprawiedliwego. Docenia się także znaczenie ocenianego kierunku studiów, jednak nie zostało wypracowane precyzyjne stanowisko dotyczące roli „politologii” w misji i rozwoju Uczelni oraz Wydziału. Sytuacja ta nie sprzyja doskonaleniu jakości kształcenia i nie pozwala na konstatację, że oceniany kierunek studiów ma wytyczoną jasną ścieżkę rozwojową. Dany stan rzeczy także nie sprzyja poczuciu kadry, że miejsce pracy jest stabilnym i można z nim wiązać swoją przyszłość zawodową. Zaleca się wyraźne zdefiniowanie roli i znaczenia studiów politologicznych w Uczelni.

2. Ocena zgodności kompetencji organów uczelni oraz jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów, zwanej dalej jednostką, określonych przepisami wewnętrznymi uczelni i podejmowanych działań z obowiązującymi powszechnie przepisami prawa

Organy Uczelni oraz Wydziału zostały powołane zgodnie z przepisami wewnętrznymi Uczelni. Składy organów kolegialnych są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi oraz Statutem Uczelni.

Zakres spraw regulowanych uchwałami Senatu jest zgodny z jego statutowymi oraz ustawowymi kompetencjami. Senat wywiązał się z obowiązku ustawowego w zakresie art. 169 ust. 2 ustalając warunki i tryb rekrutacji oraz formy studiów na poszczególnych kierunkach, podając uchwałę do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy, i przesyłając ją ministrowi właściwemu do spraw szkolnictwa wyższego.

Senat wywiązał się także z obowiązku wynikającego z art. 130 ust. 2 i 8 ustawy, tj. określił zasady ustalania zakresu obowiązków nauczycieli akademickich, rodzajów zajęć dydaktycznych objętych zakresem tych obowiązków, w tym wymiar zadań dydaktycznych dla poszczególnych stanowisk, oraz zasady obliczania godzin

dydaktycznych. Wysokość pensum dydaktycznego została określona w sposób zgodny z art. 130 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

Rektor jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy na podstawie mianowania i w prawidłowy sposób wywiązuje się z obowiązków wynikających z art. 35 ust. 1 ustawy.

Opłaty za wydawane dokumenty zostały ustalone przez Rektora zgodnie z ustaleniami § 20 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634).

Rada Wydziału wywiązuje się z obowiązków ustawowych przewidzianych art. 68 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym dla podstawowych jednostek organizacyjnych uczelni, zatwierdzając plany i programy studiów prowadzonych w ramach poszczególnych kierunków.

Zgodnie z przepisami art. 76 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Dziekan jest zatrudniony w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy (na podstawie mianowania).

Z obowiązku nakładanego w art. 130 ust. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym na kierownika jednostki organizacyjnej, tj. ustalenia szczegółowego zakresu i wymiaru obowiązków nauczycieli akademickich, wywiązują się Kierownicy Katedr.

Załącznik Nr 2 - Uwagi szczegółowe do wewnętrznych przepisów uczelni.

3. Ocena struktury organizacyjnej jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych

Wydział Zarządzania jest jednym z siedmiu na Uczelni. Tworzy go siedem katedr. Kierunek „politologia” usytuowany jest w Katedrze Ekonomii i Nauk Społecznych. Specyfiką kształcenia politologicznego zajmuje się Zespół Dydaktyczny ds. Politologii. Zadaniem naukowymi jednostki (politologii) kierują samodzielni pracownicy naukowo-dydaktyczni w porozumieniu z prodziekanem ds. nauki i rozwoju. Zadania dydaktyczne nadzorują na Wydziale przede wszystkim prodziekan ds. studenckich i dydaktyki oraz prodziekan ds. studiów niestacjonarnych i promocji.

Struktura organizacyjna jednostki w kontekście realizowanych przez nią zadań naukowych i dydaktycznych jest właściwa. W związku z rosnącym w Uczelni i Wydziale

zainteresowaniem studiami politologicznymi zasadne jest powołanie odrębnej jednostki politologicznej w ramach Wydziału.

4. Informacja o liczbie studentów oraz ocena spełnienia wymagań określonych dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.)

Tabela nr 1

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich	
	uczelni	jednostki	uczelni	jednostki
Studia stacjonarne	9 466	2 886	2 886	-
Studia niestacjonarne	4 080	1 151	1 151	-
Razem	13 546	4 037	4 037	-

Wnioski. Uczelnia spełnia wymagania określone dla uczelni publicznych w art. 163 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym – liczba studentów studiujących na studiach stacjonarnych jest większa od liczby studentów studiujących na studiach niestacjonarnych. Osoby studiujące w formie stacjonarnej (nie uwzględniając uczestników studiów doktoranckich) stanowią niemal 70% ogółu. Z tendencją ogólnouczelnianą pokrywają się proporcje w jednostce, gdzie studenci stacjonarni to nieco ponad 71% ogółu. Zaleca się dokładne określenie roli jaką ma pełnić „politologia” w misji i strategii rozwojowej Uczelni i Wydziału.

5. Informacje o prowadzonych przez jednostkę kierunkach studiów i dotychczasowych wynikach ocen/akredytacji, a także posiadanych uprawnieniach do nadawania stopni naukowych i prowadzonych studiach doktoranckich

Wydział Zarządzania nie ma uprawnień do nadawania stopni naukowych. Posiada uprawnienia do kształcenia na pięciu kierunkach:

- zarządzanie – studia I i II stopnia (ocena pozytywna z 3 lipca 2008 r.);
- turystyka i rekreacja – studia I i II stopnia (ocena pozytywna I st. z 8 lutego 2007 r.);
- zarządzanie i inżynieria produkcji – studia I i II stopnia (ocena pozytywna I st. z 15 maja 2008 r.);
- politologia – studia I stopnia (kierunek aktualnie po raz pierwszy oceniany przez PKA);
- logistyka – studia I stopnia (kierunek dotychczas nieoceniany przez PKA).

6. Liczba studentów ocenianego kierunku studiów

Tabela nr 2

Poziom studiów	Rok studiów	Liczba studentów studiów		Razem
		stacjonarnych	niestacjonarnych	
I stopnia	I	149	-	149
	II	100	14	114
	III	103	19	122
Razem		352	33	385

Wnioski: Dostrzegalne jest utrzymujące się zainteresowanie studiami na kierunku „politologia”, a nawet wzrastające w przypadku stacjonarnej formy studiów; zarazem zauważalny jest spadek zainteresowania studiami niestacjonarnymi. Studenci stacjonarni stanowią obecnie aż ponad 91% ogółu studiujących na ocenianym kierunku. Jest to dysproporcja nie tylko potwierdzająca tendencję występującą w Politechnice Białostockiej, ale nawet wyraźniejsza niż wskazywane w przypadku całej Uczelni i Wydziału Zarządzania.

Część II. Koncepcja kształcenia i jej realizacja

1. Cele kształcenia i deklarowane kompetencje absolwenta

1.1 Ocena zgodności określonej przez uczelnię sylwetki absolwenta

Sylwetka absolwenta została prawidłowo sformułowana. Uwzględnia się w niej wiedzę, umiejętności i postawy, jakie winien wykształcić absolwent politologii w okresie studiów. Powinien on zdobyć wymaganą standardami wiedzę dotyczącą m.in. funkcjonowania instytucji państwowych i politycznych, procesu podejmowania decyzji, posługiwania się najnowszymi technologiami informatycznymi, posługiwać się językiem specjalistycznym, nabyć umiejętności samodzielnej analizy zjawisk i procesów zachodzących w życiu publicznym na poziomie krajowym i lokalnym, kompetencje do pełnienia roli zawodowej związanej z pracą w organach władz samorządowych, organizacjach społecznych i gospodarczych.

W sylwetce absolwenta uwzględnia się lokalny rynek pracy i zapotrzebowanie na specjalistów. Nie włącza się jednak pracodawców w kształtowanie celów i efektów kształcenia.

1.2 Ocena zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów na studia politologiczne na Politechnice Białostockiej

Rekrutacja jest prowadzona w formie elektronicznej. Kandydaci zakładają osobiste konto rejestracyjne i wprowadzają dane dla celów postępowania kwalifikacyjnego. Zasady postępowania kwalifikacyjnego są czytelne zarówno dla osób posiadających tzw. „stara maturę”, jak i „nową maturę” oraz dyplom „matury międzynarodowej”. Przyjęcie na

studia odbywa się w oparciu o listę rankingową kandydatów objętych postępowaniem kwalifikacyjnym, zgodnie z harmonogramem rekrutacji. Jest to prawidłowy obraz zasad rekrutacji i sposobu selekcji kandydatów na studia politologiczne.

1.3. Ocena realizacji programu studiów, z punktu widzenia zgodności realizowanego programu studiów z deklarowanymi celami kształcenia, tj. czy przyjęte rozwiązania programowe umożliwiają osiągnięcie każdego z deklarowanych celów kształcenia sformułowanych w sylwetce absolwenta oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, a także ocena spełnienia wymagań określonych w standardach, w tym analiza porównawcza planów studiów i programów kształcenia z obowiązującymi w czasie ich realizacji standardami.

Analiza porównawcza celów kształcenia z programem studiów pozwala na stwierdzenie, że profesjonalna realizacja tego programu oraz praktyk zawodowych zapewnia osiągnięcie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta studiów licencjackich na politologii. Struktura ta została opracowana na bazie obowiązujących treści kształcenia na danym kierunku oraz uwzględnia specyfikę lokalną, w tym rynku pracy. W kształceniu duży nacisk kładzie się na aktywne i czynne uczestnictwo absolwentów w życiu społeczno-politycznym oraz ich kompetencje do pracy zawodowej związanej z administracją publiczną, organizacjami i samorządnością.

Z analizy porównawczej programu studiów z planami studiów wynika, że proces dydaktyczny nie budzi istotnych zastrzeżeń, jego kompozycja uwzględnia sekwencyjność zdobywania wiedzy, z którą skorelowane są cele kształcenia. Na studiach stacjonarnych liczba godzin ogółem wynosi 2010, zaś na studiach niestacjonarnych odpowiednio 1230. Ofertę zajęć do wyboru należy uznać za satysfakcjonującą (ich udział wraz z godzinami przeznaczonymi na język obcy w ogólnej liczbie godzin przekracza 30%). Podzielona ona jest na dwa bloki tematyczne: „współpraca międzynarodowa” i „komunikacja społeczna”.

1.4 Ocena systemu ECTS

System punktów ECTS na kierunku „politologia” realizowany jest, poza kilkoma wyjątkami, zgodnie ze standardami kształcenia. Ogółem student może uzyskać 180 pkt. ECTS, w rozbiciu po 30 pkt. ECTS na każdy z 6 semestrów studiów. Liczba punktów ECTS z przedmiotów podstawowych oraz przedmiotów kierunkowych przekracza minima ministerialne (26 i 47 pkt. ECTS). To samo dotyczy przedmiotów poszerzających wiedzę humanistyczną (nie mniej niż 3 pkt ECTS). Językom obcym, których liczba godzin 150 przewyższa wymagania ministerialne (120 godz.) przyporządkowano dla I i II roku 6 pkt. ECTS, a dla III roku aż 9 pkt. ECTS, przy zaleceniu ministerialnym 5 pkt. ECTS.

Wychowaniu fizycznemu przypisano 1 pkt. ECTS dla I i II roku oraz 3 pkt. ECTS dla III roku (ministerialne zalecenia mówi o maksymalnie 2 pkt. ECTS) przy spełnieniu ministerialnego wymogu 60 godzin zajęć. Niewłaściwie przypisano liczbę punktów ECTS dla III roku z technologii informacyjnej (4 pkt. ECTS zamiast 2 pkt. ECTS). Zgodnie z normami student otrzymuje 10 punktów ECTS w ramach seminarium dyplomowego (5+5 pkt. ECTS). Pozostałe punkty ECTS przypisane są do innych przedmiotów.

System ECTS właściwie funkcjonuje dla I i II roku, natomiast w stosunku do III roku występują zasygnalizowane powyżej nieprawidłowości, które należy wyeliminować.

1.3 Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej

Studenci ocenianego kierunku posiadają dostęp do wszystkich informacji związanych organizacją procesu dydaktycznego. W widocznych miejscach w budynku, w którym mieści się siedziba wizytowanego Wydziału, dostępny jest Regulamin Studiów, plany zajęć, harmonogram roku akademickiego, ogłoszenia związane z działalnością kół naukowych i organizacji studenckich, i inne informacje związane ze studiami w wizytowanym Wydziale. W budynkach, w których odbywają się zajęcia umieszczane są informacje na temat miejsca i czasu odbywania konsultacji przez nauczycieli. Wymiar odbywanych konsultacji nie budzi zastrzeżeń.

Podane w witrynie internetowej Wydziału informacje dotyczące planów zajęć oraz terminów konsultacji części nauczycieli nie są aktualne (dotyczą semestru letniego roku akademickiego 2008/2009).

Na stronie internetowej zamieszczone są wszystkie niezbędne informacje związane z dydaktyką i sprawami studenckimi. W wizytowanej Uczelni funkcjonuje również wirtualny dziekanat pozytywnie oceniany przez studentów.

W opinii studentów dziekanat oraz jego obsługa prawidłowo wywiązują się ze swoich obowiązków. Studenci pozytywnie oceniają opiekę dydaktyczną.

2. Analiza i ocena efektów kształcenia

2.1. Ocena systemu weryfikacji etapowych i końcowych osiągnięć studentów

Na ocenianym kierunku prowadzona jest analiza etapowych osiągnięć studentów w formach wypracowanych przez tradycję akademicką. Z dokumentacji oraz rozmów z nauczycielami akademickimi i studentami wynika, że w czasie semestru są to głównie referaty, prezentacje, kolokwia, zaś końcowym sposobem weryfikacji osiągnięć w semestrze są zaliczenia i egzaminy prowadzone w formie ustnej lub pisemnej. Dużą

uwagę przywiązuje się do konsultacji naukowych. Zwraca uwagę rozkład i liczba egzaminów. W przypadku studiów stacjonarnych (I i II rok studiów w roku akademickim 2009/2010) w III i IV semestrze wymaga korekty (odpowiednio 4 i 6 egzaminów, tzn. na II roku jest 10 egzaminów). Ta sama uwaga odnosi się do studentów III roku w roku akademickim 2009/2010, którzy w III i IV semestrze mieli odpowiednio 5 i 5 egzaminów, przy braku egzaminów w semestrze V i VI (poza egzaminem dyplomowym). Zaleca się dokonanie korekty uwzględniającej bardziej racjonalny rozkład przedmiotów i egzaminów w procesie nauczania.

2.2. Analiza skali i ocena przyczyn odsiewu

Na kierunku „politologia” obserwuje się wysokie wskaźniki odsiewu studentów. Ogółem studiów niestacjonarnych nie ukończyło 39% studentów, którzy rozpoczęli edukację na I roku. Na studiach stacjonarnych na II roku odsiew studentów wyniósł ok. 30%. Przyczyny tego stanu wynikają z rezygnacji ze studiów, braku opłat czesnego, nieuczęszczania na zajęcia, nieprzystąpienia do sesji egzaminacyjnej oraz niezaliczenia danego semestru. Zaleca się zwrócenie większej uwagi na kwestie związane z monitorowaniem przyczyn odsiewu w doskonaleniu jakości kształcenia.

2.3. Ocena zasad dyplomowania

Zasady dotyczące przygotowania prac dyplomowych oraz prowadzenie egzaminu dyplomowego są określone w *Regulaminie Studiów Politechniki Białostockiej*; nadto na Wydziale są szczegółowe wytyczne dotyczące procedury dyplomowania, które są dostępne dla studentów na stronie internetowej. Tematy prac dyplomowych oraz wybór opiekunów i recenzentów jest określony przez Władze Wydziału (ostatnia uchwała nr 14/2009, z dn. 23 września 2009 r.). Na Wydziale istnieje Komisja ds. jakości kształcenia. Wypracowała ona procedurę dyplomowania. Prace dyplomowe są poddawane okresowej ocenie, która mieści się w gestii Komisji ds. oceny prac dyplomowych. Uwagi dotyczące jakości prac dyplomowych są przekazywane promotorom i recenzentom.

Analiza wybranych losowo teczek osobowych studentów ujawnia właściwe postępowanie w zakresie dyplomowania studentów na kierunku „politologia”. Studenci mają prawo wyboru promotora, jeden promotor może mieć maksymalnie 20 seminarzystów, tematyka prac jest zatwierdzana, w skład komisji na egzaminie końcowym wchodzi samodzielni pracownicy nauki.

Analiza wybranych losowo prac licencjackich wskazuje, że ich tematyka wpisuje się w problematykę politologiczną, większość z nich jest sformułowana problemowo. Prace generalnie spełniają wymagany standardami poziom merytoryczny i formalny. Do prac dołączone są oświadczenia autorów o samodzielności ich przygotowania oraz karty dyplomowe, w których znajdują się najważniejsze informacje dotyczące badanego zagadnienia. Prace zawierają adnotację o ich akceptacji i podpis promotora. Katalog sugestii i uwag jest następujący: w odniesieniu do tytułów prac warto zacząć sięgać do tematyki regionalnej i lokalnej. Zwraca się uwagę, że w przypadku promowania pracy przez doktora jej recenzentem powinien być samodzielny pracownik nauki; przy poprawianiu ocen powinna być parafka; pytania egzaminacyjne powinny bezwzględnie dotyczyć problematyki kształcenia na kierunku „Politologia”, a nie kierunku „Zarządzanie”.

Załącznik Nr 3 – Ocena poszczególnych losowo wybranych prac dyplomowych.

2.4. Ocena zdefiniowanych przez uczelnię efektów kształcenia

Na kierunku „politologia” Wydziału Zarządzania efekty kształcenia zostały zdefiniowane prawidłowo. Pozwalają one na zdobycie wiedzy pozwalającej absolwentowi studiów licencjackich na kontynuację nauki a także uzyskanie kompetencji niezbędnych do podjęcia pracy w instytucjach i organizacjach państwowych i pozarządowych. Efekty kształcenia uwzględniają nabycie przez absolwenta umiejętności samodzielnej analizy zjawisk i procesów politycznych w wymiarze globalnym i lokalnym, sprzyjają formowaniu postaw innowacyjnych i etycznych w zawodzie.

Efekty kształcenia są przedmiotem szczególnego zainteresowania Zespołu dydaktycznego ds. politologii. Zespół ten monitoruje komplementarność kształcenia, właściwą korelację programów zajęć z treściami nauczania zawartymi w standardach, obsadę zajęć i ich sekwencję, tak aby one pozwoliły na osiągnięcie celów określonych w sylwetce absolwenta.

3. Ocena organizacji i realizacji procesu dydaktycznego

3.1 Ocena stosowanych metod dydaktycznych

Organizacja kształcenia oraz stosowane metody dydaktyczne ujawniają zorientowanie na wyzwania teraźniejszości i przyszłości. Obok tradycyjnych form procesu dydaktycznego: wykładów, ćwiczeń, seminariów, prowadzi się zajęcia w pracowniach specjalistycznych (komputerowych); są one wyposażone w sprzęt informatyczny.

W procesie dydaktycznym, nauczyciele akademicy korzystają metod aktywizujących (debaty, „burza mózgów”, formy gier, symulacji i in.). Przywiązuje się istotną wagę do indywidualizacji procesu kształcenia oraz innowacyjności informatycznej, m.in. przez edukację w systemie BOC Information Technologies Consulting Sp. z o.o., oraz ADONIS.

Metody i sposoby kształcenia na kierunku „politologia” są zgodne z ogólnymi wyzwaniami współczesnego kształcenia akademickiego.

3.2 Ocena dostępności i jakości sylabusów

Sylabusy są udostępnione studentom do wglądu poprzez ich umieszczenie w gablocie informacyjnej przy sekretariacie Katedry Ekonomii i Nauk Społecznych. Niektórzy wykładowcy przekazują studentom sylabusy na pierwszych zajęciach oraz przesyłają je pocztą elektroniczną. Sylabusy są zunifikowane, według jednego ustalonego wzoru (obejmują wszystkie elementy zalecane przez PKA) i opracowane zgodnie z zasadami ustalonymi przez Zespół dydaktyczny ds. politologii. Zarówno pod względem merytorycznym i formalnym przygotowane zostały na dobrym poziomie. W sylabusach są rozgraniczane treści programowe wykładów i ćwiczeń, w tym godziny zajęć. W dydaktyce wykorzystuje się aktualną literaturę przedmiotu. Uwagi i sugestie do sylabusów mają charakter jednostkowy. W przypadku sylabusa z przedmiotu „Filozofia” sugeruje się podanie pełnego opisu bibliograficznego (z miejscem i datą wydania) w kontekście ćwiczeń znaczne rozszerzenie wykazu literatury podstawowej (tylko 1 pozycja) i Wykazu literatury uzupełniającej (tylko 1 pozycja). Ta ostatnia sugestia dotyczy także przedmiotu „Polityki Unii Europejskiej”.

3.3 Ocena sposobu realizacji i systemu kontroli praktyk

Studenci „politologii” odbywają praktyki zgodnie ze standardami edukacji, planem studiów; są to 3 tygodniowe praktyki (15 dni roboczych) w ciągu 3 lat edukacji.

Zasady praktyk zawodowych określa *Regulamin Studiów Politechniki Białostockiej*, a szczególny sposób ich organizacji i zaliczania - *Regulamin Praktyk Wydziału Zarządzania Politechniki Białostockiej* (uchwała nr 9/2009, z dn. 23 kwietnia 2009 r.). Regulamin praktyk i wzory dokumentów znajdują się na stronie internetowej Wydziału. Nadzór dydaktyczno-wychowawczy nad praktykantami sprawuje opiekun praktyk (nauczyciel akademicki) wyznaczony przez Dziekana Wydziału Zarządzania. Warunkiem zaliczenia praktyki jest przedłożenie przez studenta dzienniczka praktyk

i zaświadczenia o odbyciu praktyki. Same praktyki studenckie traktowane są przez Władze Wydziału i studentów jako ważny element procesu dydaktycznego. Losowo analizowane dzienniczki praktyk pozwalają na stwierdzenie, że praktyki generalnie spełniają swoją rolę edukacyjną i są realizowane zgodnie z przyjętą procedurą.

Praktyki są organizowane w urzędach różnego szczebla, biurach organizacji społecznych i politycznych, redakcjach, agencjach reklamowych i in. Sprzyjają poznaniu specyfiki pracy w różnych instytucjach i organizacjach związanych z kierunkiem studiów, nabyciu umiejętności zastosowania wiedzy zdobytej w toku studiów w praktyce, pozyskaniu nowej wiedzy, zebraniu materiałów do pracy dyplomowej itp.

3.4 Ocena organizacji studiów

Władze Uczelni i Wydziału ze stosownym wyprzedzeniem określają organizację procesu nauczania na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych w każdym roku akademickim (terminy zajęć, przerwy świąteczne i międzysemestralne, sesje, dni wolne). Na studiach stacjonarnych zajęcia są prowadzone od poniedziałku do piątku, w godzinach właściwych dla studiów w tej formie. Czytelne są: rozkład czasowy i obsada dydaktyczna zajęć, jak też obciążenia godzinowe według treści kształcenia. Właściwe są harmonogramy sesji egzaminacyjnych; pozytywne opinie o nich wyrażają nauczyciele akademicki i studenci. Praktyki trwają trzy tygodnie (ogółem 120 godzin). Proporcje godzin ćwiczeń do wykładów są prawidłowe, uwzględnia się w nich specyfikę przedmiotów. Przedmioty do wyboru przekraczają 30% ogólnej liczby zajęć dydaktycznych.

Organizacja toku studiów nie budzi zasadniczych zastrzeżeń. Należy jednak dokonać korekty – co już sygnalizowano w raporcie – w organizacji sesji egzaminacyjnych mając na względzie równomierne obciążenie studentów egzaminami.

3.5 Ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych

Hospitacji poddano 8 zajęć prowadzonych w różnych formach dydaktycznych. Ich ocena jest pozytywna zarówno pod względem merytorycznym i metodycznym. Prowadzący byli dobrze przygotowani do zajęć, w ich trakcie ujawnili profesjonalizm i doświadczenie dydaktyczne. Wszystkie zajęcia rozpoczynały się punktualnie, frekwencja była wysoka, studenci wykazali przygotowanie i zaangażowanie w proces dydaktyczny.

Załącznik Nr 4 - Informacje dotyczące hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Zdecydowana większość standardów związanych z koncepcją kształcenia i jej realizacją wypełniana jest na dobrym lub podstawowym poziomie. Zaleca się eliminację uchybień i mankamentów nauczania, które zostały wskazane w niniejszej części Raportu. Należy zwłaszcza zwrócić uwagę na przestrzeganie procedury dyplomowania, doskonalenie sylabusów i organizacji toku studiów.

Część III. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

1. Opis i ocena wewnętrznych procedur zapewnienia jakości kształcenia odnosząca się do:

- 1) struktury organizacyjnej wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz stosowanej polityki i procedur w zakresie zapewnienia jakości,
- 2) okresowych przeglądów planów i programów nauczania oraz ich efektów (np. adekwatności konstrukcji oraz treści realizowanych planów i programów nauczania w kontekście zamierzonych efektów kształcenia, uwzględnienie specyfiki poziomów kształcenia i form studiów, formalnych procedur zatwierdzania programów nauczania, udziału studentów w działaniach dotyczących zapewnienia jakości, opinii zwrotnych od pracodawców, przedstawicieli rynku pracy oraz innych organizacji),
- 3) oceniania studentów (np. stosowanych form i kryteriów weryfikacji wiedzy oraz oceny wyników kształcenia),
- 4) zapewnienia jakości kadry dydaktycznej (np. okresowych ocen pracowników, hospitacje, ankiet dla studentów oceniających zajęcia dydaktyczne, częstotliwość ankietyzacji),
- 5) form wsparcia studentów (np. informacji o wsparciu ze strony nauczycieli akademickich, w tym opiekunów roku oraz pracowników administracyjnych, ankiet dla studentów dotyczących pracy administracji),
- 6) stosowanego systemu informacyjnego (np. gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji o poziomie zadowolenia studentów oraz o wynikach kształcenia osiąganych przez studentów, możliwościach zatrudnienia absolwentów itp.),

- 7) publikowania informacji (np. dostępu do aktualnych i obiektywnych informacji na temat m.in. oferty kształcenia, posiadanych uprawnień, stosowanych procedur toku studiów, planowanych efektów kształcenia).

Z analizy dokumentów wynika, że 18 listopada 1999 roku w Politechnice Białostockiej powołano Uczelnianą Komisję ds. Oceny Jakości Kształcenia, a 28 września 2000 roku Senat przyjął uchwałę określającą zadania tej Komisji oraz nakładającą na wydziały obowiązek powołania analogicznych komisji. Z kolei 15 marca 2001 roku zmieniono nazwę Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia na Uczelnianą Komisję Akredytacyjną, która opracowała procedury oceny jakości procesu dydaktycznego, metodykę oceny wiedzy studentów, kryteria oceny kadry nauczającej, zasady weryfikacji wewnętrznego systemu jakości kształcenia.

W czerwcu 2006 roku na mocy Zarządzenia Rektora Nr 32 została powołana Uczelniana Komisja ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia w Politechnice Białostockiej, w kwietniu 2009 roku Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania - Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, a w październiku 2009 zespoły kierunkowe funkcjonujące w ramach danej komisji. Jeden ze wskazanych zespołów funkcjonuje na „politologii” (do czasu powołania tego Zespołu na ocenianym kierunku obowiązywały ogólnouczelniane regulacje w danym zakresie). W dniu 9 grudnia 2009 roku został zatwierdzony regulamin pracy tego Zespołu. Określa on skład Zespołu (który należy uzupełnić o przedstawiciela Samorządu studentów), podstawę normatywną działalności i jego zadania. Zwraca się uwagę, że niniejszy Regulamin powinna zatwierdzać Wydziałowa Komisja ds. jakości kształcenia a nie kierownik Katedry Ekonomii i Nauk Społecznych, której działalność podlega m.in. ocenie Zespołu. Analiza udostępnionej dokumentacji wskazuje, że w obecnym roku akademickim Zespół wykazuje znaczącą aktywność w zakresie realizacji swoich zadań.

Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni, a tym samym w ocenianej jednostce jest systematycznie doskonalony. Obecnie obejmuje on zdecydowaną większość standardów kształcenia. Przyjęte i obowiązujące na „politologii” struktura i zasady funkcjonowania wewnętrznego systemu jakości kształcenia zostały opracowane prawidłowo. Uwzględniają one klasyczne procedury weryfikacji i doskonalenia jakości kształcenia. Zespół ds. jakości kształcenia na „politologii” jako integralne ogniwo Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, dokonuje okresowych przeglądów programów i planów studiów, efektów kształcenia, ocenia kadrę dydaktyczną, jakość prac

dyplomowych, przestrzeganie procedur dyplomowania. Zespół ten jednak musi większą uwagę zwrócić na system ankietowania i analizę wniosków wynikających z ankiet studenckich zawierających ocenę zajęć dydaktycznych.

2. Opinie reprezentowane na spotkaniach

2.1. Opinia studentów na temat wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni

W Uczelni obowiązuje *Regulamin określający tryb i zasady przeprowadzania ankiety studenckiej, dotyczącej wypełniania obowiązków dydaktycznych przez nauczyciela akademickiego, oceny planów studiów i programów nauczania oraz przetwarzania zebranych danych*. Dokument ten szczegółowo określa sposób przeprowadzania badania, terminy oraz procedurę postępowania z wynikami ankietyzacji. Załącznik do Regulaminu stanowi *Wzór ankiety dotyczącej opinii studenta o wypełnieniu obowiązków dydaktycznych przez nauczyciela i programie nauczania*. Doskonalenia wymaga sposób przeprowadzenia ankiety (zwiększenie liczby osób, które ankietę wypełniają). Z dokumentów wynika, że w badaniu opinii studentów na temat wypełniania obowiązków przez nauczycieli oraz programu zajęć w semestrze letnim roku akademickiego 2008/2009 ankietę wypełniło tylko 6,55% wszystkich studentów, w tym na Wydziale prowadzącym oceniany kierunek studiów - zaledwie 3,1%. Wyniki te, co zresztą zauważają Władze Uczelni, nie pozwalają na formułowanie odpowiednich wniosków dotyczących nauczycieli i programów studiów.

Ankieta jest przeprowadzana głównie drogą internetową, za pomocą Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów. Jednakże studenci w tym systemie mogą bez kłopotu ominąć ankietę, co też nagminnie czynią. Problem niskiej efektywności ankietyzacji budzi obawy przedstawicieli Samorządu, którzy sygnalizowali już Władzom Uczelni potrzebę zmiany sposobu przeprowadzania ankietyzacji.

Ankieta składa się z pytań zamkniętych odnoszących się zarówno do prowadzących zajęcia, jak również do programu nauczania. Sugeruje się jednak wprowadzenie do ankiet pytań otwartych pozwalających zgłębić oceny studentów i podnieść wartość otrzymywanych informacji.

W posiedzeniach organów otrzymujących szczegółowe wyniki przeprowadzonej ankietyzacji uczestniczą przedstawiciele Samorządu studenckiego, co pozwala studentom

na wgląd do wyników badań. Jest to zjawisko korzystne. Samorząd studencki otrzymuje uśrednione dane ogólne, w których nie ma danych osobowych.

Najlepiej ocenieni nauczyciele otrzymują wyróżnienia zaś w przypadku nauczycieli ocenionych najgorzej podejmowane są, w myśl *Regulaminu określającego tryb i zasady przeprowadzania ankiety studenckiej*, działania zmierzające do podniesienia jakości kształcenia.

2.2. Opinia pracowników na temat wewnętrznego systemu zapewniania jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni

W czasie dyskusji kadra naukowa wyrażała pozytywne opinie o systemie jakości kształcenia. Podkreślano także, że Uczelnia przywiązuje dużą wagę do jakości kształcenia.

Nauczyciele akademicy odnieśli się do pytań dotyczących funkcjonowania systemu w zakresie spełnienia standardów dotyczących sylabusów, metodyki nauczania oraz związanych z doskonaleniem systemu informacji. Dyskusyjną kwestią stała się biblioteka. Z jednej strony wskazano, że wobec istnienia wielu bibliotek w mieście nie ma konieczności nadmiernej jej rozbudowy, z drugiej jednak stwierdzono, że jest ona fundamentalną wartością w kształceniu humanistycznym. Student „politologii” powinien mieć zapewniony dostęp do materiałów niezbędnych do studiowania.

3. Informacja na temat działalności Biura Karier, monitorowania losów absolwentów i ocena podejmowanych w uczelni działań w tym zakresie.

Działalność Biura Karier na Politechnice Białostockiej (funkcjonującego od 1998 roku) ogniskuje się wokół pomocy studentom i absolwentom w wyborze i planowaniu kariery zawodowej (m.in. poprzez pośrednictwo pracy, rozmowy doradcze, szkolenia z zakresu przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, rozmowy kwalifikacyjnej z przyszłym pracodawcą, efektywnych metod poszukiwania pracy). W dokumentacji brak jest jednak szczegółowych informacji dotyczących studentów i absolwentów kierunku „politologia”.

System zapewnienia jakości kształcenia w ocenianej jednostce zasługuje na pozytywną ocenę. Analiza dokumentacji, przebieg wizytacji a także rozmowy z pracownikami i studentami potwierdzają, że funkcjonowanie tego systemu na Wydziale i ocenianym kierunku przynosi wymierne efekty, wymaga on jednak dalszego doskonalenia w sferze praktycznej realizacji jego zasad i procedur. Tym bardziej, że ankieta studencka, bacząc na wskaźniki ilościowe, nie stanowi wiarygodnego źródła oceny nauczycieli oraz

programów nauczania. Pozytywnie należy ocenić powołanie Zespołu ds. jakości kształcenia na „politologii”, uchwalenie regulaminu jej pracy oraz aktywną działalność na rzecz jakości kształcenia. Zaleca się okresowe analizy wniosków wynikających z pracy tego Zespołu na posiedzeniach Komisji Wydziałowej ds. jakości kształcenia i Rady Naukowej Wydziału.

Część IV. Nauczyciele akademicki

1. Ocena rozwoju kadry i prowadzonej w jednostce polityki kadrowej

Liczba nauczycieli akademickich jednostki:

Tabela nr 3

Tytuł lub stopień naukowy albo tytuł zawodowy	Razem	Liczba nauczycieli akademickich, dla których uczelnia stanowi			
		Podstawowe miejsce pracy*		Dodatkowe miejsce pracy*	
		Mianowanie	Umowa o pracę	Umowa o pracę	
				W pełnym wymiarze czasu pracy	W niepełnym wymiarze czasu pracy
Profesor	9	2	6	1 (1)	0
Doktor habilitowany	12	4 (2)	4	4 (2)	0
Doktor	64	44 (6)	20 (3)	0 (1)	0
Pozostali	38	21	17	0	0
Razem	123	71 (8)	47 (3)	5 (4)	0

* w nawiasie należy podać dane dotyczące nauczycieli akademickich zaliczonych przez Zespół do minimum kadrowego

Wnioski: Na Wydziale Zarządzania jest zatrudnionych 123 nauczycieli akademickich w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym 9 profesorów tytularnych, 12 ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 64 ze stopniem naukowym doktora oraz 38 magistrów. Dla 118 nauczycieli akademickich pracujących w jednostce (aż ok. 96 %) Uczelnia jest podstawowym miejscem pracy. Wyraźny trzon ogółu kadry Uczelni stanowią osoby ze stopniem naukowym doktora (ok. 52%). Profesorowie stanowią ok. 7%, doktorzy habilitowani - ok. 8%, a osoby z tytułem zawodowym magistra - prawie 31%. Przedstawione dane wskazują, iż Wydział Zarządzania jest jednostką wiążącą plany i nadzieje z rozwojem własnej, młodej kadry naukowo-dydaktycznej.

Liczba stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników jednostki w ostatnich pięciu latach, z wyodrębnieniem stopni i tytułów naukowych uzyskanych przez pracowników prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku.

Tabela nr 4

Rok	Doktoraty	Habilitacje	Tytuły profesora
2005	6 (2)	-	-
2006	3 (-)	-	1 (-)
2007	6 (2)	-	-
2008	3 (1)	1 (1)	-
2009	2 (2)	-	-
Razem	20 (7)	1 (1)	1 (-)

Wnioski: Dostrzegalny jest regularny, lecz nieco słabnący rozwój naukowy kadry Wydziału Zarządzania. Wart odnotowania jest fakt, iż zwłaszcza w ostatnich 2 latach większość uzyskanych stopni naukowych jest udziałem osób związanych z ocenianym kierunkiem.

Załącznik Nr 5 – Wykaz nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe.

2. Ocena wymagań dotyczących minimum kadrowego ocenianego kierunku:

a) formalno-prawnych

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułu i stopni naukowych.

Do minimum kadrowego, wliczani są nauczyciele akademicki zatrudnieni w Uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku roku akademickiego (§ 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz.U. Nr 144 poz. 1048, z późn. zm.).

Dla wszystkich nauczycieli akademickich wliczonych do minimum kadrowego na bieżący rok akademicki zaplanowano osobiście prowadzone na kierunku studiów i poziomie kształcenia zajęcia dydaktyczne w wymiarze przewidzianym przepisami (§ 8 ust. 3 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego pozwoliły na stwierdzenie, że spełnione są warunki art. 9 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.).

b) merytorycznych

Z osób wskazanych przez Uczelnię do minimum kadrowego na kierunku „politologia” w zakresie kierunku można zaliczyć 10 osób (w tym 5 samodzielnych pracowników nauki), w dziedzinie związanej z kierunkiem studiów 5 osób. Uczelnia **spełnia** minimum

kadrowe na „politologii”. Zwraca się jednak uwagę na niezbyt dobrze skonstruowane minimum kadrowe, które powinno obejmować możliwie pełne spektrum specjalności w zakresie danego kierunku studiów. Podobna uwaga odnosi się do składu nauczycieli nie wykazanych w minimum, a prowadzących zajęcia na „politologii”. W minimum tym wyraźnie rysuje się nadmiar specjalistów m.in. z historii i technologii informacyjnych. Zaleca się weryfikację polityki kadrowej ze względu na potrzebę doskonalenia konstrukcji minimum kadrowego, które warunkuje optymalizację obsady zajęć na kierunku oraz jakość spełnienia pozostałych standardów kształcenia.

3. Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Stosunek nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów kierunku **spełnia** wymagania § 11 pkt. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 lipca 2006 r. w sprawie warunków jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Wynosi 1: 26 przy wymaganym 1:180.

4. Ocena obsady zajęć dydaktycznych, w tym zgodności tematyki prowadzonych zajęć z posiadanym dorobkiem naukowym, a także dostępności nauczycieli akademickich, udziału wykładowców z zagranicy oraz praktyki gospodarczej i społecznej.

Obsada zajęć generalnie nie budzi zastrzeżeń. W przydziale zajęć na ogół uwzględnia się specjalizację, dorobek badawczy i doświadczenia dydaktyczne nauczycieli akademickich. Tym niemniej obsada ta nie jest w pełni satysfakcjonującej. Należy bezwzględnie dążyć do doskonalenia korelacji między obsadą zajęć a dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich, zwłaszcza tych, którzy prowadzą kilka przedmiotów i seminaria. Zwraca się uwagę na potrzebę wzbogacenia przez niektórych nauczycieli dorobku naukowego z zakresu problematyki wykładanej studentom. Kwestia doskonalenia obsady zajęć winna stanowić przedmiot szczególnej dbałości Władz Wydziału i Zespołu ds. jakości kształcenia na kierunku „politologia”. W obsadzie zajęć brak jest praktyków z życia społeczno-gospodarczego.

4. Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich w czasie spotkania z zespołem oceniającym

Uczestniczyło w nim 20 nauczycieli akademickich. Przewodniczący Zespołu Wizytacyjnego przedstawił misję działania PKA w zakresie oceny jakości kształcenia ze

szczególnym uwzględnieniem prawdopodobnych kierunków rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce. Zaprezentował wnioski ze spotkania ze studentami oraz podzielił się wstępną refleksją z wizytacji.

W trakcie dyskusji ujawnił się wysoki stopień identyfikacji nauczycieli akademickich z Uczelnią i ocenianym kierunkiem kształcenia. W ich opinii poziom nauczania na „politologii” opowiada standardom kształcenia. Pracownicy pozytywnie wyrażali się o jakości kształcenia, organizacji i zasadach funkcjonowania Uczelni. Niepokoi ich kwestia przyszłości ocenianego kierunku w Politechnice Białostockiej. Nauczyciele akademicy, podobnie jak studenci wyrazili opinię o zasadności uruchomienia studiów II stopnia oraz „lepszego umocowania” w ładzie instytucjonalnym Wydziału.

5. Ocena prowadzonej dokumentacji osobowej nauczycieli akademickich

Teczki osobowe nauczycieli akademickich spełniają wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie zakresu prowadzenia przez pracodawców dokumentacji w sprawach związanych ze stosunkiem pracy oraz sposobu prowadzenia akt osobowych pracownika (Dz. U. Nr 62, poz. 286 z późn. zm.). We wszystkich teczkach znajdują się dokumenty zgromadzone w związku z ubieganiem się o zatrudnienie, dokumenty dotyczące nawiązania stosunku pracy i przebiegu zatrudnienia. Dokumenty znajdujące się w aktach są ułożone w porządku chronologicznym i ponumerowane. Teczki zawierają pełen wykaz znajdujących się w nim dokumentów.

Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczone za zgodność z oryginałem.

We wszystkich teczkach znajdują się aktualne zaświadczenia o odbytych badaniach lekarskich oraz aktualne zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Akty mianowania oraz umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

Uczelnia stosuje własny wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego będący rozbudowaną wersją wzoru oświadczenia proponowanego przez Prezydium PKA.

Uczelnia spełnia minimum kadrowe na ocenianym kierunku studiów. Zaleca się natomiast zwrócenie baczniejszej uwagi na doskonalenie konstrukcji minimum kadrowego i obsadę zajęć - zgodnie z dorobkiem naukowym nauczycieli akademickich. Pracownicy identyfikują się z Uczelnią, perspektywy rozwoju politologii upatrują w uruchomieniu studiów II stopnia. Zarazem wykazują troskę o własną przyszłość zawodową, co potwierdza potrzebę wyraźnego zdefiniowania miejsca „politologii” w strategii rozwojowej Uczelni. Dokumentacja osobowa pracowników nie budzi zastrzeżeń.

Część V. Działalność naukowa i współpraca międzynarodowa

1. Ocena działalności naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem badań związanych z ocenianym kierunkiem studiów, a także ich finansowania, uzyskiwanych grantów i systemu wspierania rozwoju własnej kadry. Ocena dorobku wydawniczego i wdrożeniowego. Nagrody za wyniki w pracy naukowej.

Wydział Zarządzania legitymuje się znaczącą aktywnością naukowo-badawczą bezpośrednio lub pośrednio związaną z dydaktyką oraz doskonaleniem jakości kształcenia.

Na kierunku „politologia” badania obejmują zagadnienia legitymizacji władzy w systemach politycznych wybranych państw, transformacji porządku międzynarodowego, integracji europejskiej, marketingu politycznego, przemian kulturowych społeczeństwa, polityki społecznej. Zwracają także uwagę badania i publikacje dotyczące tematyki lokalnej: historii politycznej powiatu wołkowyskiego i systemu administracji publicznej. Systematycznie organizowane są wydziałowe konferencje naukowe, zaś materiały z nich są publikowane.

Pozytywnie należy ocenić włączenie studentów w działalność naukową, niektóre prace naukowe zostały przygotowane do publikacji z ich udziałem. W 2006 roku Katedra Ekonomii i Nauk Społecznych przy zaangażowaniu pracowników wykładających na „politologii” zorganizowała Ogólnopolską Konferencję Naukową Studenckich Kół Naukowych.

Pracownicy Wydziału, także wykładający na „politologii”, uczestniczą w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych. W 2009 roku 12 nauczycieli uczestniczyło w I Kongresie Politologii „Demokratyczna Polska w globalizującym się świecie”.

W działalności naukowej pracowników wykładających na „politologii” nad zinstytucjonalizowanymi i zorganizowanymi w ramach Katedry Ekonomii i Nauk Społecznych zdecydowanie dominują badania własne.

2. Ocena studenckiego ruchu naukowego, w tym działalności kół naukowych oraz udziału studentów w badaniach naukowych.

Na Wydziale Zarządzania zarejestrowanych jest 12 kół naukowych. Uczelnia przedstawiła sprawozdania z działalności kół naukowych. Z dokumentacji wynika, że koła te wykazują znaczącą aktywność w organizowaniu przedsięwzięć naukowych. Ich członkowie uczestniczą w konferencjach naukowych. Działalność kół finansowana jest ze środków przeznaczonych na ten cel przez Władze Uczelni. Rozdysponowaniem środków zajmuje się Samorząd Studentów Politechniki Białostockiej.

Przedstawicielka Koła Naukowego „Politeja” zapewniała o dobrej współpracy zarówno z Władzami Uczelni, jak i jej administracją. Z jej informacji wynikało również, że uzyskiwane środki finansowe wystarczające.

Załącznik Nr 6 – Działalność naukowa jednostki.

2. Ocena współpracy międzynarodowej, w tym wymiany studentów i kadry naukowo-dydaktycznej

Współpracę międzynarodową Katedra Ekonomii i Nauk Społecznych prowadzi przede wszystkim z partnerami z państw sąsiedzkich: Białorusi, Litwy, Ukrainy i Rosji. Najintensywniej przebiega współpraca z uniwersytetami w Brześciu i Mińsku (w zakresie organizowania konferencji naukowych oraz wizyt z wykładami pracowników naukowych). Co roku lub dwa razy w roku Katedra organizuje i współorganizuje międzynarodowe konferencje naukowe.

Wymiana studentów i kadry naukowo-dydaktycznej kierunku „politologia” w ramach programu Erasmus znajduje się w fazie wstępnej, ale ma tendencję rozwojową. W roku akademickim 2009/2010 na wymianie przebywało 6 studentów (2 w University of Southern Denmark - Dania, a 4 w Universidade da Beira Interior - Portugalia). Mniejsze zainteresowanie wyjazdami zagranicznymi występuje ze strony pracowników (w roku akademickim 2009/2010 1 osoba - Instituto Politecnico De Viana Do Castelo w Portugalii). Biuro Erasmus Politechniki Białostockiej podjęło starania związane z podpisaniem umów także z wydziałami politologii uczelni partnerskich (m.in. taka umowa została wysłana do Universidade da Beira Interior w Portugalii). Partnerzy

zagraniczni (18) Wydziału Zarządzania nie zawsze prowadzą kształcenie w zakresie „politologii”.

Z uzyskanej informacji wynika, że Wydział Zarządzania realizuje w sumie 20 wspólnych tematów prac naukowych i dydaktycznych z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, przy czym nie są one bezpośrednio związane z „politologią”.

Załącznik Nr 7 – Wykaz tematów prac naukowych i dydaktycznych realizowanych wspólnie z ośrodkami zagranicznymi.

Na studiach I stopnia nie jest wymagane prowadzenie badań naukowych. Jednak z przedstawionej dokumentacji, oglądu publikacji i rozmów wynika, że pracownicy ocenianego kierunku prowadzą działalność naukowo-badawczą, której efekty są prezentowane w publikacjach oraz na konferencjach. Prowadzone badania naukowe wykazują związek z dydaktyką i są wykorzystywane na zajęciach. W działalność badawczą włącza się studentów. Pozytywnie należy ocenić efekty działalności studenckich kół naukowych. Zarazem zwraca uwagę koncentracja nauczycieli akademickich na badaniach własnych. Sugeruje się doskonalenie merytorycznych i organizacyjnych form prowadzonych badań (zdefiniowanie własnej „niszy badawczej” mając na względzie specyfikę „politologii”, ale także potencjał naukowy Wydziału), rozważenie organizacji wieloletnich badań zespołowych w formie zinstytucjonalizowanej w ramach ocenianego kierunku studiów, wskazanie źródeł finansowania. Warto również zwrócić baczniejszą uwagę na kwestie afiliowania przy Uczelni publikacji bezpośrednio związanych z ocenianym kierunkiem studiów. Prowadzona jest międzynarodowa wymiana studentów - jest jednak ona w fazie wstępnej. W międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej w zasadzie nie uczestniczą wykładowcy ocenianego kierunku studiów.

Część VI. Baza dydaktyczna

Zajęcia dla studentów studiów politologicznych są realizowane w budynkach na terenie Wydziału Zarządzania (Kleosin, ul. O. Stefana Tarasiuka 2). Są one w dobrym stanie technicznym; spełniają wymogi określone przepisami BHP, przeciwpożarowymi i o ochronie środowiska. Znajduje się w nich 6 sal wykładowych, ćwiczeniowych, laboratoryjnych i komputerowych. Właściwa jest aparatura służąca do procesu dydaktycznego (zestawy komputerowe, multimedialne, rzutniki, kopiarki).

Na Wydziale funkcjonuje oddział biblioteki uczelnianej. Znajduje się w niej czytelnia – 27 miejsc oraz 8 stanowisk komputerowych.

Studenci mają zapewniony dostęp do publikacji zamieszczonych na stronach internetowych.

Zbiory biblioteki i czytelnia obejmują 16.527 vol. książek; ze stałej prenumeraty gromadzi się 71 tytułów czasopism. Zbiory te nie są jednak wystarczające dla studiów politologicznych. Z „Wykazu wybranych zasobów bibliotecznych w zakresie problematyki politologicznej” oraz jego konfrontacji w rozmowie z kierownikiem biblioteki wynika, że nie ma w nich wielu fundamentalnych opracowań do studiowania politologii. Biblioteka objaśnia to specyfiką funkcjonowania i gromadzenia zbiorów dla różnych kierunków kształcenia na Wydziale Zarządzania. Wskazywano także, że studenci i nauczyciele akademicy mają możliwość korzystania ze zbiorów innych bibliotek istniejących w mieście, m.in. z biblioteki uniwersyteckiej oraz z systemu „zdalnego” dostępu do czasopism i książek elektronicznych funkcjonującego w Bibliotece Politechniki Białostockiej.

Oczekuje się „wzmocnienia” zasobów bibliotecznych – politologicznych, dzięki wyrażeniu woli prof. Franciszka Ryszki, by część jego książek została przekazana Wydziałowi Zarządzania Politechniki Białostockiej. Informację tę przekazała Kierownik Katedry Ekonomii i Nauk Społecznych prof. dr hab. Zofia Tomczonek.

Zaleca się uzupełnienie księgozbioru biblioteki, powinny się w niej znaleźć wszystkie opracowania wskazane w sylabusach.

1. Opinia studentów na temat obiektów dydaktycznych, socjalnych i sportowych, w tym ich wyposażenia.

W trakcie spotkania studentów z zespołem oceniającym studenci generalnie pozytywnie ocenili bazę dydaktyczną i sportową wizytowanej Uczelni. Pozytywnie wypowiadali się na temat sal dydaktycznych oraz na temat dostępności obiektów sportowych i ich wyposażenia. Negatywne oceny dotyczyły wyposażenia biblioteki uczelnianej w pozycje z zakresu wizytowanego kierunku oraz w przestarzały sprzęt komputerowy, który nie pozwala korzystać z najpopularniejszych edytorów tekstów i popularnych wśród studentów pendrive’ów. Wśród studentów biorących udział w spotkaniu tylko jedna osoba zamieszkiwała w domu studenta.

Baza materialna i dydaktyczna w zasadzie spełnia w niezbędnym zakresie wymagane

standardy. Zastrzeżenia budzi wyposażenie biblioteki oraz brak stosownych udogodnień dla osób niepełnosprawnych

Część VII. Sprawy studenckie

1. Ocena spraw studenckich, w tym działalności samorządu i organizacji studenckich oraz współpracy z władzami uczelni

Spotkanie z przedstawicielami Wydziałowej Rady Samorządu Studentów Wydziału Zarządzania odbyło się w siedzibie samorządu wydziałowego. W pomieszczeniu znajduje się podstawowy sprzęt biurowy. Studenci nie dysponują w swoim biurze telefonem co, jak sami zwrócili uwagę, utrudnia im pracę. Przedstawiciele Samorządu pełnią w biurze dyżury. Budynek, w którym mieście się ich siedziba jest zamykany o godzinie 15.00, co utrudnia studentom kontakt z Samorządem.

Samorząd Studentów Politechniki Białostockiej bierze udział w podziale Funduszu pomocy materialnej, ustalaniu wysokości i poszczególnych świadczeń pomocy materialnej, deleguje swoich przedstawicieli do komisji stypendialnych. Studenci są reprezentowani przez swoich przedstawicieli w Senacie Politechniki Białostockiej oraz w Radzie Wydziału Zarządzania. W obu organach stanowią ustawowe 20% składu. Przedstawiciele Samorządu przejawiają zainteresowanie wszystkimi sprawami studenckimi oraz wykazują sporą aktywność w tej materii, dlatego też ich działalność należy ocenić pozytywnie. Wypowiadali się pozytywnie na temat współpracy z Władzami Uczelni oraz jej administracją, z wyjątkiem działu zamówień. Pracownicy tego działu ich zdaniem lekceważą w swoim funkcjonowaniu koła naukowe oraz organizacje studenckie, opieszale realizując zamówienia niezbędne do funkcjonowania kół naukowych oraz i organizacji studenckich.

2. Ocena systemu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom wizytowanej jednostki

Pomoc materialna jest świadczona studentom według jasnych i przejrzystych kryteriów. Wysokość pomocy materialnej nie budzi zastrzeżeń. Stypendia są przyznawane przez Wydziałowe Komisje Stypendialne oraz Odwoławczą Uczelnianą Komisję Stypendialną. W obu organach studenci stanowią większość, co spełnia wymogi ustawy.

Studenci mają od swojej dyspozycji 4 domy studenta o łącznej ilości 2060 miejsc. Znajdują się w nich pokoje 2- i 3-osobowe zorganizowane w segmenty liczące po 2 pokoje 2- i 3-osobowe. Na jeden segment przypada jeden węzeł sanitarny.

W pokojach znajduje się podstawowy sprzęt w postaci łóżek, półek i szafek, krzeseł i biurek. Nie ma lodówek, co dla studentów jest poważną niedogodnością. Na każdym piętrze znajduje się kuchnia. W opinii Samorządu warunki mieszkaniowe w domach studenta Politechniki Białostockiej są dość dobre, niemniej jednak część pokoi wymaga remontu.

3. Opinie studentów prezentowane w czasie spotkania z zespołem oceniającym

1. Opinie studentów na temat wewnętrznego systemu zapewnienia jakości oraz efektywności działań podejmowanych w tym zakresie w uczelni

W spotkaniu z Zespołem Wizytacyjnym PKA w dn. 5 marca br., od godz. 12.00 uczestniczyło 30 studentów reprezentujących wszystkie lata studiów. W dyskusji pozytywnie wyrażali się o kadrze dydaktycznej uczelni, programie i planach studiów, praktykach zawodowych, wiążących wiedzę teoretyczną z praktyką życia publicznego. Studenci wskazali, że kadra naukowa ich kierunku jest komunikatywna i przyjaźnie do nich nastawiona. Ich zastrzeżenia budzi jedynie sposób prowadzenia oraz wystawiania ocen z przedmiotu statystyka z demografią. Ich zdaniem zajęcia z tego przedmiotu dotyczą jedynie zagadnień z zakresu statystyki, zaś sprawdziany ich umiejętności są przeprowadzane i oceniane według trudnych dla nich do zrozumienia kryteriów.

Podkreślali, że w Uczelni panuje dobry klimat studiowania, pozytywnie ocenili pracę administracji, zwłaszcza dziekanatu. Krytyczne uwagi zgłoszono pod adresem dostępności do zbiorów biblioteki, a w tym przede wszystkim niedobór literatury do poszczególnych przedmiotów edukacji politologicznej. Ok. 80% uczestniczących w spotkaniu wizytacyjnym wskazywało, że chcieliby w przyszłości kontynuować naukę w Uczelni na II stopniu studiów politologicznych.

W trakcie spotkania studenci pozytywnie odnieśli się również do sposobów możliwości spędzania wolnego czasu, jakie umożliwia im Uczelnia. Cenią sobie dostęp do obiektów sportowych i rozrywkowych. Posiadają wiedzę na temat kół naukowych oraz samorządu studenckiego, a także nie rzadko korzystają z inicjatyw jakie im te organizacje oferują. Studenci posiadają również wiedzę na tematu systemu ECTS oraz możliwości jakie on im daje.

Negatywne opinie studentów dotyczyły uczelnianej biblioteki, która według ich opinii jest źle wyposażona w wydawnictwa z zakresu nauk politycznych. Poza tym wskazali na przestarzały sprzęt komputerowy umieszczony w bibliotece, który utrudnia im korzystanie z jej zasobów. Niepokojące były również opinie studentów na temat sposobu

przeprowadzania ankietyzacji. Sposób przeprowadzania ankiet powoduje, że ogromna większość studentów obecnych na spotkaniu nie wypełnia ankiet mimo, że są o to proszeni. Studenci negatywnie odnieśli się również do pracy Biura Karier, który ich zdaniem nie spełnia swoich funkcji. Studenci uważają, że praca Biura Karier ogranicza się do gromadzenia powszechnie dostępnych ofert pracy.

W zakresie spełnienia wymagań dotyczących spraw studenckich w Wydziale Zarządzania Politechniki Białostockiej można wydzielić dwa obszary – ogólne sprawy studenckie oraz akta prawne dotyczące studentów. W pierwszym obszarze większość kryteriów jest spełniona. Należy głównie zadbać o poprawę warunków studiowania osób niepełnosprawnych i usprawnienie systemu ankietyzacji. W przypadku przepisów prawnych pojawiają się pewne nieprawidłowości. Przepisy dotyczące pomocy materialnej oraz odpłatności zawierają uchybienia, które wymagają korekty, tak aby postanowienia były zgodne z prawem i obyczajami akademickimi oraz nie naruszały interesów studenta.

Część VIII. Dokumentacja toku studiów

Ocena zgodności prowadzonej w uczelni dokumentacji toku studiów, w tym albumu studentów, książki dyplomów, teczek osobowych studentów i absolwentów, kart okresowych osiągnięć studenta i indeksów, wydawanych dyplomów i suplementów z przepisami prawa

Album studenta i książki dyplomów są prowadzone w formie elektronicznej, centralnie dla całej Uczelni zgodnie z § 9 oraz § 11 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1634). Numer albumu przypisany jest studentowi na wszystkich kierunkach i poziomach studiów realizowanych przez studenta w Uczelni. Numer albumu studenta odpowiada numerowi wpisanemu w indeksie studenta i w legitymacji studenckiej.

Protokoły zaliczenia przedmiotu są prowadzone zgodnie z § 10 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Analiza losowo wybranych teczek studentów oraz osób skreślonych z listy studentów, wykazała, iż są one prowadzone poprawnie i zawierają wymagane dokumenty, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów.

Stwierdzono, że spośród decyzji wydawanych w indywidualnych sprawach studenckich wszystkie wyczerpują wymaganą przepisami formę.

Oglądowi poddano losowo wybrane indeksy i karty okresowych osiągnięć studenta. Nie stwierdzono w nich poważnych uchybień. Rejestr wydawanych indeksów i legitymacji jest prowadzony w formie elektronicznej. Wpisy są sporządzane zgodnie z § 8 ww. rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Oglądowi poddano losowo wybrane dyplomy i suplementy oraz dokumenty związane z procesem dyplomowania. Dyplomy sporządza się poprawnie, w wymaganym przepisami terminie trzydziestu dni od dnia złożenia egzaminu dyplomowego. Protokoły egzaminu dyplomowego są prowadzone prawidłowo, stosownie do § 11 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji przebiegu studiów. Nie stwierdzono uchybień w pozostałej dokumentacji związanej z procesem dyplomowania.

Analiza dokumentacji toku studiów pozwala na stwierdzenie, iż jest ona prowadzona w sposób prawidłowy. Dostrzeżono jedynie nieliczne niedociągnięcia, które nie wpływają na ogólną pozytywną ocenę tego aspektu działalności Uczelni.

Część IX. Podsumowanie

1. Ocena spełnienia standardów jakości kształcenia

Tabela nr 5

Część raportu	Nazwa standardu	Ocena spełnienia standardów				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Cz. II	Struktura kwalifikacji absolwenta		x			
Cz. II	Plany studiów i programy nauczania			x		
Cz. IV	Kadra naukowo-dydaktyczna			x		
Cz. II	Efekty kształcenia			x		
Cz. V	Badania naukowe		x			
Cz. III	Wewnętrzny system zapewnienia jakości			x		
Cz. VI	Baza dydaktyczna			x		

Cz. I, VII	Sprawy studenckie			x		
Cz. I, IV, VIII	Kultura prawna uczelni i jednostki			x		
Cz. I, II, III	Kontakty z otoczeniem			x		
Cz. II, V	Poziom umiędzynarodowienia				x	

2. Ocena perspektyw utrzymania i rozwoju kształcenia na ocenianym kierunku w wizytowanej jednostce

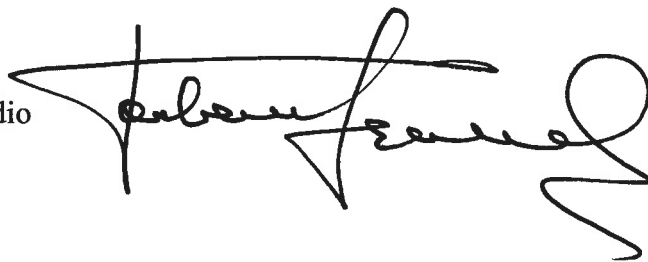
- a) oceniany kierunek studiów usytuowany jest w uczelni technicznej, co należy do rzadkości w krajowym systemie edukacyjnym. Również cieszy się renomą oraz popularnością na konkurencyjnym rynku edukacyjnym regionu, o czym świadczą dane z ostatnich lat rekrutacji na studia. Wypracowanie tej pozycji było możliwe dzięki zaangażowaniu Władz i kadry w tworzeniu możliwie optymalnych warunków do studiowania. Tym bardziej należy oczekiwać określenia miejsca i roli „politologii” w misji i strategii rozwojowej Politechniki Białostockiej;
- b) oceniana jednostka spełnia w znaczącym lub podstawowym zakresie standardy kształcenia na kierunku „politologia”. Do jej atutów należy m.in. zaliczyć kadrę naukową, przy tym sama konstrukcja minimum kadrowego wymaga dalszego doskonalenia. Kadra wykazuje zaangażowanie w działalność naukowo-badawczą i organizacyjną na forum ogólnopolskiego środowiska politologów. Młodzi pracownicy są zaangażowani w zdobywanie kolejnych stopni naukowych, sporo publikują. Opieką merytoryczną otaczają studentów, także włączają ich do pracy badawczej i angażują się w działalność kół naukowych. Prowadzone są badania naukowe – nie jest to standard obowiązujący na I poziomie studiów, jego spełnienie jest natomiast obowiązujące w przypadku ubiegania się o uzyskanie uprawnień do prowadzenia studiów na II stopniu. Hospitacje potwierdziły dobry poziom zajęć.
- c) w trakcie wizytacji stwierdzono także niedociągnięcia i uchybienia w jakości kształcenia, które należy wyeliminować. Ich wykaz zawarty jest w niniejszym Raporcie;

d) podczas spotkań i rozmów z Zespołem oceniającym nauczyciele akademicy wykazali duży stopień identyfikacji z Uczelnią. Wielu z nich swoją przyszłość zawodową wiąże z pracą na Wydziale Zarządzania. Również pozytywne opinie formułowali studenci, wyrażając gotowość kontynuacji nauki w Uczelni.

Konkludując, przebieg wizytacji daje podstawy do stwierdzenia, że „politologia” na Politechnice Białostockiej dysponuje potencjałem naukowo-badawczym i dydaktycznym będącym dobrym prognostykiem na przyszłość.

Raport sporządził:

dr hab. Tadeusz Bodio

A stylized, handwritten signature in black ink, likely belonging to Tadeusz Bodio. The signature is fluid and cursive, with a prominent horizontal stroke across the middle and a large, looping flourish at the end.